

Trend Is Your Friend

Za tehnički pristup analizi tržišta neophodno je poznavati koncept trenda. Zapravo, svi alati koje koriste analitičari grafikona - linije podrške i otpora, pomični proseci, obrasci formiranja cena i sl, imaju osnovnu svrhu da definišu tržišni trend, kako bi se moglo trgovati u njegovom smeru. Ne retko, susrećemo se sa poznatim izrazima, kao što su „nikada ne odbacuj trend“ ili „trend je tvoj prijatelj“.

Po opštoj definiciji, trend je jednostavno smer kretanja tržišta. Budući da tržišta ne slede ravne linije, već valovite (cik-cak), formirajući vrhove i dna, neophodna nam je preciznija definicija trenda. Po toj definiciji, gde smer više uzastopnih vrhova ili dna zapravo čini trend, ujedno dobijamo i tri smera kretanja trenda: rastući, padajući i horizontalni (range). Važno je pomenuti i to da trend opisuje i klasifikacija prema vremenskom delovanju na: glavni (dugoročni), srednjoročni i kratkoročni.

Postoji više strategija koje se primenjuju u cilju određivanja trenda, a ovom prilikom ćemo predstaviti oblike formiranja grafikona (CHART PATTERN) i to na primeru trouglova kao pokaznih figura. Tačnije, predstavice ćemo značaj usvajanja znanja o obliku formiranja grafikona, kao načinu za predviđanje promene trenda kretanja cena, kao i nastavak trenda u određenom vremenskom periodu (time frame) na grafikonu, pre nego što se čak i dogodi.

Trouglovi (Triangles)

Simetrični trouglovi (Symmetrical Triangles) je formacija na grafikonu, gde linija najviše cene i linija najniže cene konvergiraju zajedno do tačke u kojoj izgledaju kao trougao. Lako je uočljivo da se sastoji od „nižeg vrha“ (lower highs) i „višeg dna“ (higher lows), te bi poziciju trebalo otvoriti iznad višeg vrha i ispod višeg dna. Ova kva formacija pokazuje na tržištu da, praktično, ni kupci ni prodavci ne uspevaju da cenu „izguraju“ dovoljnom jačinom, kako bi postigli jasan trend. Drugim rečima, borba je izjednačena, odnosno, postignuta je konsolidacija.

Na grafikonu 1 možemo videti izvesnu formaciju konsolidacije cene.

Simetrični trouglovi predstavljaju inherentno neutralni obrazac. Po pravilu, ovaj tip trougla predstavlja obrazac nastavka trenda, ali svakako treba imati u vidu osnovna pravila u tehničkoj analizi pomoću trouglova i biti spreman na moguća odstupanja od predviđenog (čak i pojavu gap-a).

Uzlazni trouglovi (Ascending Triangles) se sastoje od višeg dna i linije otpora (resistance line) i obično ukazuju da će cena probiti liniju otpora i otići gore, ali bi trebalo postaviti pozicije sa obe strane, za slučaj da je linija otpora preja-

ka. U svakom slučaju, postavimo naloge iznad linije otpora i ispod višeg dna. Karakteristično za uočavanje je pozitivan nagib, gde upravo ta stranica trougla ukazuje na predstojeći razvoj rastućeg trenda.

Na grafikonu 2 se može videti da su kupci počeli dobijati snagu, jer se formiraju viša dna.

Silazni trouglovi (Descending triangles) se sastoje od nižeg vrha i linije podrške (support line), što obično znači da će cena probiti liniju podrške i otići niže, ali bi trebalo postaviti pozicije sa obe strane, za slučaj da je linija podrške prejaka, te postavimo naloge iznad nižeg vrha i ispod linije podrške. Kod silaznih trouglova po-

stoji niz nižih vrhova koji čine gornju liniju. Donja linija je linija podrške koju cena ne može probiti.

Na grafikonu 3 možemo videti da cena postupno pravi niže vrhove, koji nam govore da su prodavci počeli dobijati bitke nasuprot kupaca. U većini slučajeva, cena će slomiti liniju podrške i nastaviti da pada. Međutim, u nekim slučajevima linija podrške je prejaka, pa će cena odskočiti i jako će napredovati prema gore.

Obrasci nastavka trenda, kao osnovno tumačenje formacije trouglova

Ovakvi obrasci, po pravilu, ukazuju na trenutnu „pauzu“ u osnovnom (prevladavajućem) trendu, tj. kazuju da će cena posle nastaviti kretanje u smeru inicijalnog trenda, za razliku od Obrazaca obrta trenda, koji pokazuju iniciranje promene trenda (contrary trend). Osnovna razlika između ova dva tipa obrazaca je vremensko trajanje. Obrasci nastavka trenda obično kraće traju, tj. spadaju u srednjoročne i kratkoročne obrasce. Ne treba, pri tome, zaboraviti na činjenicu da obrasci nisu rigidna pravila, već opšta tendencija. Izuzeci su uvek mogući. U konkretnom primeru, formacija trouglova obično predstavlja obrasce nastavka trenda, ali ponekad mogu predstavljati obrazac obrta trenda. Analitičar pri tehničkoj analizi polazi sa nastojanjem da predvidi budući potez na tržištu. Kod uzlaznog trougla obično očekuje proboj gornje linije trenda (resistance), što mu obezbeđuje signal rastućeg trenda, a ujedno, u smeru pozitivnog nagiba koji vrši pritisak. Kod silaznog trougla, kao u liku uzlaznog u ogledalu, gde imamo negativni nagib kao pritisak

ZANIMLJIVOSTI - imena i nadimci valuta

Oznaka valute	Zemlja	Pun naziv valute	„Nadimak“ valute
USD	SAD	američki dolar	Buck
EUR	Evropska unija	euro	Fiber
JPY	Japan	japanski jen	Yen
GBP	Velika Britanija	britanska funta	Cable
CHF	Švajcarska	švajcarski franak	Swissy
CAD	Kanada	kanadski dolar	Loonie
AUD	Australija	australijski dolar	Aussie
NZD	Novi Zeland	novozelandski dolar	Kiwi

Oznaku valute čine tri slova, od kojih prva dva označavaju ime zemlje, a treće slovo ime nacionalne valute te zemlje.

na liniju podrške (support) i očekivani padajući trend. Ovdje nije isključen ni eventualni povratak cene do linije podrške i trebalo bi da se odvija uz smanjenu tržišnu aktivnost. Ovom prilikom je važno da navedemo i sledeću činjenicu: u slučaju da se silazni i uzlazni trouglovi nađu na vrhu cenovnih kretanja, odnosno u blizini najnižih tržišnih vrednosti, tada se upravo događa nagla promena trenda, a to znači da formacija trouglova tada predstavlja Obrazac obrta trenda. ■

UPOZORENJE

Forex Market je tržište visoke volatilnosti i podložno je velikim i naglim promenama u kratkim vremenskim intervalima, što ga svrstava u grupu rizičnih tržišta. Korišćenje DEMO računa i upotreba platforme su besplatni i dostupni svima i preporučljivo je da se što duže koriste za učenje, analizu i praćenje aktivnosti tržišta. Primeri u ovom tekstu namenjeni su u edukativne i informativne svrhe i nisu saveti za trgovanje.

Violeta Milićević,
Int. broker of Broco Group, Russia
Market Technical Analyst
Agencije Tink, Novi Sad
www.forexns.com